

ČAJ

Pro chvíle pohody

ČERVENEC
2018

Časopis Autorů Jičínska

SEINA

Uvázala si šátek na babku
aby ji večer pustili do biáku
na nepřístupák
aby nepřišli na mléčnou trojku
aby mohla korzovat městem
aby se nechala dobývat
oběma nápadníky
Pravým a levým břehem

Václav FRANC

142

Vážení přátelé,

začínají prázdniny, je čas dovolených, a tak se ČAJ vydal na cestu. Dokonce až na Novou Kaledonii, kde žije rodačka z našeho kraje, světově uznávaná architektka **Eva Le Peutrec**.

Jsem rád, že ve svém nabitém diáři našla čas na rozhovor pro náš ČAJ (a moc děkuji za ochotu).

Kdysi dávno totiž ilustrovala naše „Vodnické pohádky, ale to jsem ještě netušil, že bude v Číně projektovat mrakodrapy. O Francii, francouzském manželovi, ale i o nelehké cestě za uznáním, či vzpomínce na rodný kraj jsme si povídali a vznikl zajímavý rozhovor:

**„Pro architekta je každý projekt takové jeho dítě
aneb Má cesta z Nové Paky do světa!“**

Ve Francii zůstaneme i v mém pojednání **„Francouzská literatura (očima Václava France)“**, kde se snažím zmapovat současnou francouzskou literaturu, představit autorky a autory a především jejich tvorbu.

Stylově i tvorba regionálních autorů je z Francie.

Nakonec už úvodní báseň dnešního ČAJe **„Seina“** napovídá, že jsem se vrátil ke své starší sbírce básní **„Suvenýr z Francie.“**

Jestli jsem Vás inspiroval a už balíte kufry, jsem rád. A nemusíte jezdit ani do Francie, neboť všude je krásně. Všude najdete zajímavá místa k poznávání či odpočinku! Tak hezké prázdniny! Hezkou dovolenou! A třeba se Vám do batohu či kufru bude hodit nějaká pěkná knížka!

Šťastnou cestu!

Váš
Václav

HOST ČAJe:

FRANCOUZSKÁ LITERATURA

Tentokrát netradičně se hostem ČAJe stala francouzská literatura. Pochopitelně ne celá, neboť na vyčerpání tematiky by nestačilo několik našich časopisů. Mohl bych jmenovat nositele Nobelovy ceny píšíci francouzsky. Jen pro pořádek je připomenutí, neboť patří jistě k tomu nejlepšímu, co Francie v oblasti literatury mohla světu nabídnout. Takže: Sully Prudhomme (Nobelova cena za rok 1901), Frédéric Mistral (píšíci provensálsky) (1904), Maurice Maeterlinck (Belgičan) (1911), Romain Rolland (1915), Anatole France (1921), Henri Bergson (1927), Roger Martin du Gard (1937), André Gide (1947), François Mauriac (1952), Albert Camus (1957), Saint-John Perse (1960), Jean-Paul Sartre (1964), Samuel Beckett (1969), Claude Simon (1985), Gao Xingjian (v české transkripci Kao Sing-t'ien, čínský spisovatel publikující i francouzsky) (2000), Jean-Marie Gustave Le Clézio (2008) a zatím poslední Patrick Modiano (2014).

Ale mně šlo spíše o pátrání po současné francouzské literatuře? Jaká je? A tak jsem prošel zlomek knih současných autorek a autorů. Jsem rád, že jsem mohl dokonce jednu z nich, Karine Tuilová, poznat osobně na Světu knihy 2017 v Praze. Jestli jsem dobře počítal, představuji Vám 25 jmen a o něco více knížek, které mi padly do oka a něčím mě zaujaly. Zároveň si myslím, že přibližují dnešní Francii a život v ní. Určitě jsem zapomněl na některá jména nepochybně patřící do tohoto přehledu, ale tak už to bývá. Třeba příště.

Co můžu na závěr mého pátrání po francouzských literárních kruzích říci zcela určitě, je fakt, že si každý vybere tu svoji knihu, toho svého autora či autorku. Pestrost, rozmanitost, aktuální problémy, historie či vize do budoucnosti!

To je současná francouzská literatura!

Václav

P.S. Jen se omlouvám francouzské poezii. Na tu se podívám zase někdy příště.

**„Pro architekta je každý projekt takové jeho dítě
aneb
Má cesta z Nové Paky do světa !“**

Rozhovor - Eva Le Peutrec (rozená Hendrychová)

V polovině 90.let 20.století v Nové Pace vydal Jiří Čejka brožurku „Vodnických pohádek.“ Společně se Zlatou Zákoutskou jsem do ní přispěl. A knížečku ilustrovala tehdy studentka novopackého gymnázia Eva Hendrychová. Na tom by nebylo nic zvláštního, ale ... nedávno Česká televize vysílala v rámci cyklu GEN (=Galerie elity národa) pořad věnovaný věhlasné architektce Evě Le Peutrec.

Tato rodačka z našeho kraje v roce 2009 v Číně naprojektovala první mrakodrap, do roku 2015 projektovala 24 mrakodrapů – Tiandu Tower, Hangzhou Agricultural Trading Center, Shenzhen Nanshan, Shishan Plaza. V současnosti má vlastní „E-studio.“ Na návrzích projektů spolupracuje s kanadskou architektonickou kanceláří Allied Architects International se sídlem v čínské Šanghaji. Žije se svým francouzským manželem a dvěma dětmi na Nové Kaledonii.

(viz https://cs.wikipedia.org/wiki/Eva_Le_Peutrec).

A tak mě napadlo, když červencové číslo ČAJe věnuji francouzské literatuře, vyzpovídat Evu Le Peutrec. Doufal jsem, že nedostanu košem, i když její čas je drahocenný, navíc péče o dvě malé děti, ale ... jsem rád, že vás mohu pozvat téměř na konec světa do Nové Kaledonie, kde se prostřednictvím mailu náš rozhovor odehrál, za což paní Evě vděčně děkuji. I když, jak paní Eva přiznala, na moje otázky odpovídala, cituji: „ ... nad šálkem cappuccina a křupavým croissantem na pařížském letišti Charles de Gaulle.“

- Když jsem viděl v televizi Váš GEN, říkala jsem si, jak je to vůbec možné dostat se z Nové Paky do světa? Vám se to podařilo. Jak těžká cesta to byla? A pochybovala jste někdy? Nepřipadá Vám někdy ten Váš životní příběh jako krásná pohádka?

Musím se přiznat, že má cesta z Nové Paky do světa byla dosti trnitá. I když se to možná dnes jeví jako krásná pohádka, za vším bylo neskutečné množství tvrdé práce, odříkání, disciplíny a velkého riskování. Nikdo mi cestičku neprošlapával, vše jsem si musela vyzkoušet a zažít na vlastní kůži. Samozřejmě, že se často dostavily pochybnosti, zdali jsem zvolila správný směr své cesty, ale naše sny jsou jako majáky, které nám udávají směr. A těch se držím.

- Kde se v člověku vezme takové nadání? Nějaké rodinné geny? V naší společnosti mi spíše připadá, že většina mladých lidí tíhne k humanitním oborům, nakonec víme, jak se řada studentů bojí maturity z matematiky. Vy jste určitě měla z matematiky u maturity jedničku? Které předměty Vás ve škole nejvíc bavily?

Mám to štěstí, že tat'ka je velmi technicky nadaný a zároveň manuálně zručný. Po něm jsem zdělila technické nadání a analytické myšlení.

Mamka je zase humanitně nadaná, po ni mám schopnost komunikace, empatii, a všechny ostatní soft skills, které jsou dneska neméně důležité.

Když jsem si dělala psychologický profil, zjistila jsem, že využívám levou a pravou hemisféru úplně stejně, 50/50 . To je velmi vzácné, většina lidí to má 80/20 .

Ale Michelangelo tvrdil, že talent je jedno procento, zbytek je tvrdá práce a mne nezbyvá než souhlasit. Na přijímací zkoušky na fakultu architektury jsem se připravovala mnoho let. Trvají týden a jsou velmi náročné. Mnoho lidí u nich pohoří i po řadu let a raději to vzdají.

Z matematiky jsem měla nejraději geometrii. Musí na ni člověk mít dobrou prostorovou představivost, což je pro architekta nezbytné. Jinak mě bavila

fyzika a zeměpis, doted' miluji cestování a poznávání cizích zemí a kultur.

- Co Vás napadá, když vidíte svoje sny zrealizované v životní velikosti? Jste s konečným výsledkem spokojená? Nebo Vás napadají nová, lepší řešení?

Architektura je výsledkem procesu. Pokud na návrh budete mít rok, bude vypadat jinak, než když na něj máte dva měsíce ... já ale zastávám názor, že i za krátký čas se dají dělat dobré věci. A pokud jste pod časovým pressurem, jste nuceni ze sebe vydat to nejlepší. Konečný návrh je nakonec svěží. Paradoxně pokud něco budete dlouho a složitě predesignovávat, často to bude velmi utažené a nebude to mít ten správný drive. Taký si musíme uvědomit, že architekt není malíř, který může namalovat, co se mu zachce. Já jsem limitovaná rozpočtem, vkusem svých klientů, zasahuje do toho stavební úřad, stavební limity, technologické možnosti země, kde se staví, kvalifikace pracovníků na stavbě, podnebí ...

Je to komplexní záležitost.

Takže nakonec jsem vlastně překvapena, že po tom všem to vypadá stále ještě zatraceně dobře.

- Čeho ze svých projektů si nejvíce vážíte? Jaké další mety si v profesním životě ještě chcete splnit?

Pro architekta je každý projekt takové jeho dítě, takže je velmi těžké z nich nějaký vybrat. Od ostatních architektů v ČR se však značně liším měřítkem. Navrhuji projekty, které jsou často 7-10krát větší, než ty největší v ČR. Jsem jediný český architekt, jehož mrakodrapy se staví. Svůj první jsem navrhla ve dvaceti devíti letech, což je opravdu světová rarita. 99,9% architektů se to nepoštěstí za celý život.

Navíc to jsou právě mé autorské návrhy, nikoliv výsledek práce celého týmu, kde každý dělá něco, jak to známe z amerických firem.

Taktéž neznám jiného českého architekta, který by navrhl město pro milion obyvatel, které se staví.

- Kolika světovými jazyky se domluvíte? Jak těžká pro Vás byla francouzština? A jak vůbec Vás Francouzi přijímají?

Anglicky, francouzsky a česky mluvím naprosto plynně, myslím v těchto jazycích a nemusím přemýšlet, jak co přeložit. Německy pasivně a v mandarinštině mám základy.

Cizí jazyky nejsou obtížné pouze v tom, naučit se slovíčka a gramatiku. Člověk musí především pochopit kulturu národa, aby věděl, kdy může co říct a nezpůsobil nějaké faux pas. Musíte znát realie země.

Musíte také vědět, jaký body language je přípustný. Těžko můžete objímat Číňana, zatímco Francouz se pohorší, že jste ho nepozdravil. (Číňané se objímají jen mezi muži, a to navíc jen mezi sobě rovnými, je naprostá rarita, že mě v práci v Šanghaji vítají objetím. Skrývá se za tím obrovský respekt k mé osobě).

- Žijete na Nové Kaledonii, pro Čecha opravdu velmi vzdálená destinace. Jak se vůbec žije na Nové Kaledonii?

Nová Kaledonie je tropický ostrov, podobající se Tahiti, jenom méně známější. Japonská spisovatelka Kacura Morimura o něm napsala, že je to ostrov nejvíce podobný ráji. Je tam skutečně krásně, ale vše má i druhou stranu mince.

Yin nemůže existovat bez Yang, to platí všude na světě i v Nové Kaledonii.

- Jak Vás domorodci vnímají? Mají vůbec povědomí o České republice? Případně co z České republiky znají?

Zjišťuji, že paradoxně domorodci mají mnohem lepší představu o ČR než rodilí Francouzi z Paříže, pro které ČR leží někde na Balkáně.

Domorodci často znají jména českých fotbalistů. Fotbal je na ostrově velmi oblíbený. Rodilým Francouzům bohužel ČR, Praha příliš neříká.

V běžném životě se člověk s domorodci téměř nepotkává. Kulturní rozdíly jsou natolik odlišné, že obě komunity existují nezávisle na sobě.

- Slavíte tradiční české svátky, Vánoce, Velikonoce? Nebo nějaké místní svátky, u nás neznámé? Jak vůbec vypadají Vánoce na Nové Kaledonii bez smrčku a kapra?

Všechny tradiční svátky na ostrově slavíme. Takže nemůže chybět stromček až do stropu, koledy, cukroví. Na Štědrý den si neodpustím Popelku.

Je těžší, se dostat do té pravé vánoční nálady, neboť na ostrově zrovna vrcholí léto a teploty se pohybují kolem 35 stupňů C. Chodíme se s rodinou podívat na betlém, což se stalo naší tradicí a 24.12. se sejdeme přátelé nebo lidi, kteří jsou sami a společně povečeříme.

Přejala jsem francouzskou tradici, kdy se večerí plody moře, losos, fois gras, ústřice. Jako dezert se servíruje „polínko“ (tradiční francouzský vánoční dezert) .

Během svátků také nesmí chybět čokoláda od vašeho oblíbeného čokoládovníka a sušené ovoce.

Dárky děti rozbaluji 25. ráno, což je pro mne dost neobvyklé...

Pokud to počasí dovolí a příliš nefouká, jedeme s rodinou na projížďku lodí.

- Často pobýváte v Číně. Dnes se i v Čechách o Číně a Číňanech hodně mluví. Jak vy vnímáte čínskou kulturu a současnost? Překvapilo Vás něco na tamním životě? A vyznáte se aspoň trochu v těch jejich „hieroglyfech?“

V Číně jsem 6 let žila (2005-2011) a do teď tam létám několikrát za rok.

O čínské kultuře a životě tam by se dala napsat dlouhá kniha. To se nedá popsat ve zkratce. Je to země, kde si nemůžete být jistý vůbec ničím. Platí to v negativním, ale i v pozitivním směru. Neustále vás bude překvapovat. Jediné, jak to můžete ustát, je být flexibilní.

Pár znaků samozřejmě poznám.

Mandarinština je velmi specifický jazyk, můžete v něm umět číst, ale už neumět psát. V celé zemi je navíc 20% obyvatel negramotných. Vysokoškolsky vzdělání lidé ovládají zhruba 10 000 znaků. Často ale ani oni nějakým znakům nerozumí. Pakliže neznají výslovnost znaku a jeho přepis do Pin Yin, nemůžou si ho dohledat ve slovníku.

- Máte čas na čtení? Které knihy Vás oslovily v dětství?

Na čtení mi bohužel nezbývá vůbec čas, i když je úžasné číst knihy v originálech anglicky či francouzsky.

V dětství mě oslovila především kniha Trosečníci z Vlaštovky od Arthura Ransome. Děj popisuje kamarády, kteří tráví své prázdniny stanováním na ostrově a projíždkami na své plachetnici Vlaštovce. Dnes vidím, že dětství je naprosto nejdůležitější moment, kdy se formuje povaha člověka. Na této knize mne zaujala svoboda, kterou děti zažívají a dobrodružství, která prožívají na své lodi. I když člověk stárne a fyzicky dospěje, ve své mysli zůstává mladý a podvědomě ho lákají stále stejné věci.

- Co byste nám čtenářům doporučila, třeba ze světové literatury? Vracíte se k českým knihám a máte své oblíbené autory či knihy, které s Vámi putují světem?

Opravdu nemám čas číst, neboť všechny svůj čas věnuji rodině a práci. Ani na spaní často nezbude dostatek času...

Ale mám rada Kunderu, to je vlastně jediná kniha, kterou jsem četla v češtině, angličtině i francouzštině.

- Máte syna Louis a dceru Jeanne, vyprávíte či čtete jim pohádky česky nebo francouzsky? A liší se třeba české a francouzské pohádky? Víím, že třeba německé jsou přece jen proti českým takové drsnější. U nás je i čert vlastně veselá kopa, místo strachu je s ním spíše legrace.

Na děti mluvím jen česky, kupuji jim české knihy. Syn však o české pohádky moc nestál, neboť jejich jazyk je často zastaralý a dobře nerozuměl slovům, které v běžné mluvě nepoužívám. Více ho lákají encyklopedie. Rád si v nich s námi prohlíží a zkoumá, co jak funguje.

Francouzské pohádkové příběhy často oproti českým mají špatný konec.

Trochu mne to ze začátku překvapilo, ale prý to má děti připravit na reálný život, kde nejsou vždycky jenom happy endy.

- Jak Váš manžel vnímá Českou republiku a umí nebo rozumí česky? Jak vůbec funguje bilingvní manželství?

Manžel má Čechy moc rád, i když jazyk neumí. Bilingvní manželství jsou často dost velká kovbojka. Různé jazyky, kulturní zvyklosti. Sice se člověk časem částečně přizpůsobí, ale v jádru je stále cizinec.

Naštěstí my jsme oba Evropané, máme podobné hodnoty, názory. Ale velmi často vidíme, že manželství našich přátel Evropan/Asiatka končí rozchodem, protože kulturní rozdíly po letech jsou nepřekonatelné.

- Co třeba francouzská kuchyně? Umíte uvařit nějakou francouzskou specialitu? Nebo kuchařské umění necháte spíše na manželovi? A co mu chutná nejvíc z naší české kuchyně?

Jelikož manžel nevaří, musela jsem se naučit vařit já. Francouzi milují se zvát navzájem na dlouhé často až šestihodinové večeře o minimálně pěti chodech.

Řád večeře je jasně daný a žádný chod se nesmí vynechat. I zasedací pořádek má své dané zásady. Nejvyšší francouzská společnost má striktní pravidla co, čím a jak se jí. Co se kdy říká, nebo spíš neříká. Jestli se dojídá... Pokud toto všechno neovládáte, mají vás za hlupáka.

- V knize Ivany Myškové „Bílá zvířata jsou velmi často hluchá“ se na str. 123 píše, cituji: „Jestlipak ten Francouz držel takhle bezradně učebnici češtiny pro samouky? On si prostě jezdí po světě a mluví, jak mu zobák narostl. Nesnaží se napodobit zobáky těch druhých. Je přesvědčen o tom, že nejkrásněji rostlý je přece ten jeho, jemu že ostatní mají přizpůsobit svůj.“ Opravdu se Francouzi neradi učí cizí jazyky?

Na tuto otázku odpovídám nad šálkem cappuccina a křupavým croissantem na pařížském letišti Charles de Gaulle a znovu si uvědomuji, jak předsudek o Francouzích, kteří nechtějí mluvit a nemluví anglicky, je pravda. Při zrušeném letu ze Shanghaje předchozí noc se zástupci Air France ani neunavovali oznámit něco v angličtině.

Nechuť učit se cizí jazyky vychází z historie, kdy Francie měla kolonie po celém světě a spolu s Angličany byli světové velmoci. Byli to oni, kdo si diktovali podmínky. Odpor k angličtině násobí i války vedené proti Anglii, které ukončila až Johanka z Arku. A v neposlední řadě i kulturní rozdíly.

Anglosaské národy při běžné komunikaci nezdraví, což Francouze vytáčí asi úplně nejvíce, neboť nepozdravení je symbol největší ignorance a disrespektu k osobě, se kterou mluvím. Takže logicky používají stejnou municí. Na hrubý pytel hrubá záplata. Pokud ve Francii pozdravíte, nejlépe Bonjour Madame, Mesieux určitě se vám dostane milého přijetí.

- A ještě jeden postřeh z knihy francouzské autorky Claire Legendreové „Pravda a láska.“ Autorka prožila v Praze několik let jako kulturní pracovnice a poznává, že ani Francouzi nemají v Praze na růžích ustláno, neboť pociťuje, že i zde stále přetrvává určitý „mnichovský syndrom,“ jako by i ona byla vina za Daladierův podpis pod tzv. mnichovskou dohodou. Myslíte si, že vztah Čechů a Francouzů je tímto, skoro osmdesát let starým podpisem, stále poznamenán?

Ano, myslím, že je to stále v nás, ještě jsme jim to neodpustili. I já jsem to manželovi několikrát vpálila, až se nestačil divit. Jsme ovšem jediní, kdo se tím trápí a užírají. Běžný Francouz ani neví, kdo to byl Daladier a co byla mnichovská dohoda. Pokud se dějiny netýkají přímo jejich země a suverenity, je to pro ně bohužel nepodstatné a nemohou pochopit, že se tím po tolika letech ještě zabýváme. Pro nás je to však něco tak zásadního...

- Jak vůbec Francouzi vnímají historii? Překvapilo mě, že právě v pokusu o přehled francouzské současné literatury stále nacházím dost knih vracejících se do období 1.světové války? Jsou rozdíly ve vnímání u Francouzů a Čechů? Přece jenom proti Francouzům jsme početně malý národ.

Francouzi jsou nesmírně pyšní na svoji historii. Vzbuzuje v nich národní hrdost a pocit velmoci. Jsou nesmírně pyšní, že to byli právě oni, kteří si nenechali nic diktovat a sesadili a popravili krále a nastolili republiku. Principy rovnosti, svornosti a bratrství. Jsou hrdým národem.

Ani dnes si nenechají nic líbit. Jsou proslulí svými stávkami a odbory.

Češi naproti tomu svojí velikostí i polohou tvořili vždy takovou nárazovou zónu, která to schytala za každého režimu. Proto máme značně pokřivené národní sebevědomí, pocit ukřivdění, že s námi vždycky všichni zametou.

Bude to ještě nějakou dobu trvat, než se z nás stanou hrdí Evropané.

-Obvykle se ptám, jestli zpovídáná osobnost ráda cestuje, ale u Vás mi

to připadá dost hloupé. Zeptám se raději jinak. Je nějaká destinace, kam byste se chtěla podívat? Případně, kde se Vám na Vašich pracovních cestách nejvíc líbilo? Jak by podle Vás měla vypadat ideální dovolená?

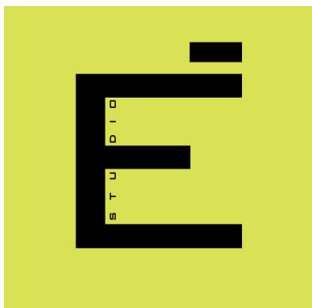
Za posledních dvacet let jsem navštívila přes čtyřicet zemí světa. Je spousta destinací, kam bych se chtěla podívat. Jejich list by byl předlouhý. Ideálně bych svůj život strávila cestováním se svou rodinou. Pokládám to za nejlepší vzdělání, které svým dětem můžete dopřát.

Recept na ideální dovolenou neexistuje. Žijete-li ve mnohamiliónové megapoli, chcete jet někam, kde je klid a kde si odpočinete. Žijete-li na tropickém ostrově, toužíte po něčem, kde to tepe a má dynamiku.

Viděla jsem spoustu krásných scénérií tropických ostrovů, amerických národních parků, pouští, Tibetskou náhorní plošinu, Sibiř. S přibývajícím věkem však čím dál více preferuji krásu Evropy. A když se na horizontu vyloupne silueta Kumburku a rozvine se lehce zvlněná krajina, srdce mi zaplesá.

- Takže se Vám zasteskne po té naší Nové Pace? Máte lék na takovou tu vzpomínkovou náladu, kdy by člověk nejraději byl zase doma? A po čem se Vám nejvíc stýská?

Nejvíce se mi stýskalo během prvních let v zahraničí. Kdy neexistoval e-mail, Skype, kdy jsem volala domu deset minut týdně. Teď už se to zdá nereálné. Dnes se díky Google Earth můžeme kdykoli virtuálně projít po packém náměstí. Brzy díky virtuální realitě se to stane téměř reálný zážitek. Chybí mi samozřejmě rodina a pak pro vás často banální věci jako rozkvetlý sad, letní louka, velký vůz, vůně sena, barevné spadané listy a v neposlední řadě vůně čerstvě upečeného koláče mojí mamky, kterému se nic nevyrovná.

**Logo studia Evy
Le Peutrec „E-studio.“**

- Děkuji za rozhovor a přeji hodně úspěchů v osobním i pracovním životě, ať děláte Nové Pace a České republice stále takovou čest ve světě.

Václav

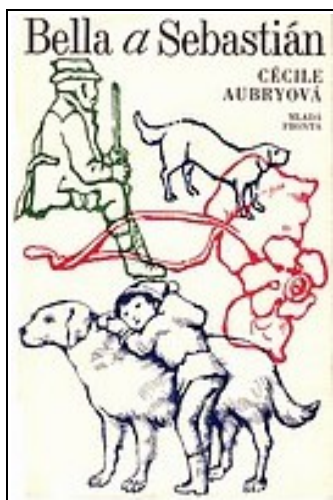
Francouzská literatura (očíma Václava France)

V červencovém čísle se pokusím představit současnou francouzskou prozaickou tvorbu, neboť jsem jako student francouzštinu navštěvoval, ale i proto, že je mi sympatická. Pochopitelně si nekladu za cíl detailně zmapovat současné francouzské autorky a autory, neboť to je úkol nadlidský. Spíše představím knihy, které jsem četl, líbily se mi. A zároveň vypovídají o současné (a nejen současné) Francii. Třeba budou inspirací i pro vás.

Moje první zkušenost s francouzskou literaturou představovala knížka **Cécile Aubryové „Bella a Sebastián.“** Knížku jsem znal díky francouzskému televiznímu seriálu, ve své době byl velmi oblíbený. A knížku jsem dostal jako žáček ještě úlibické jednotřídky za sbírání léčivých bylin na konci školního roku.

Ale od té doby uběhlo již hodně vody. A tak jsem si na pomoc při hledání současné francouzské literatury vzal **„Francouzskou čítanku“** (Gutenbergova čítanka současné francouzské prózy Nakladatelství Gutenberg, 2004).

Francouzská literatura se může pyšnit celou řadou světově proslulých jmen a nositeli Nobelovy ceny za literaturu (např. Sully Prudhomme -1901, Romain Rolland – 1915, André Gide – 1921, Albert Camus – 1957 či Jean-Paul Sartre – 1964). Ale jaká je současná francouzská literatura? Na tuto otázku se snaží odpovědět Francouzská čítanka, nabízející tvorbu desítky současných autorů a autorek. Čítanka přináší souběžně text ve francouzském jazyce i českém překladu, takže může sloužit i jako učebnice. Většina textů mě zaujala, ačkoliv jsou příspěvky různorodé. Mezi, podle mého názoru, nejzdařilejší patří ukázka z románu **Moloch Thierryho Jonqueta (*1954)**, která líčí vyšetřování záhadné vraždy čtyř dětí. Z podobného soudku je i tvorba **Tanguye Viela (*1973)** v příspěvku

Absolutní dokonalost zločinu, kde autor líčí plán na krádež v kasinu. Jenže všechno se vyvíjí jinak, takže můžete zažít i automobilovou honičku a další nepředvídané události. O tom jaké to je, když je najednou dozvíte, že jste otcem třináctileté dívky, která dospívá v ženu, vypráví **Virginie Despentesová (*1969)** v příspěvku Teen Spirit. Dostává se do konfrontace světa rodičů a jejich dětí, které může vyústit v řadu změn v životních postojích zúčastněných. Francouzsky psaná literatura je i literatura autorů, kteří mají africké kořeny. Takovou autorkou je **Marier Ndiaye (*1967)**, otec pochází ze Senegalu, ale ona žije od narození ve Francii. A pochopitelně se na černý kontinent vrací i ve své tvorbě. V románu Růže Kaprová vypráví o nelehkém osudu mladé ženy, která otěhotní, ale otec dítěte nejeví o svého syna zájem. Hlavní hrdinka se vypraví za svým bratrem na Guadeloupe, ale ani tam nenachází kýžený ráj. Nechci jmenovat všechny autory, ale ještě mně dovoluete dvojici autorů, jejichž příspěvky mně připadají podobné. **Christian Oster (*1949)** v románu Ve vlaku popisuje náhodné setkání z cizí ženou, nedokáže se od ní odtrhnout, vystupuje ve městě, kam původně necestoval a začíná se měnit vlivem ženy, kterou postupně poznává. Stejně tak Perlička ve stejnojmenném románu objeví v metru starou paní, která jí připomíná matku, s tou se od dětství neviděla. Román napsal **Patrick Modiano (*1945)**, nositel Nobelovy ceny za literaturu v roce 2014) a otvírá v něm řadu otázek. Perlička ženu sleduje, vrací se do vzpomínek a hledá vhodnou příležitost ženu - matku oslovit a vrátit se zpět, kde se jejich osudy rozešly. Francouzští autoři mě oslovili, a tak jsem si po letech tak trochu zavzpomínal i na hodiny francouzštiny na jičínském gymnáziu, ale především jsem zjistil, že i v současnosti má literatura v zemi galského kohouta mnoho výborných prozaiků. A snad se dostanu k tvorbě dalších autorů dle přiložené Výběrové bibliografie českých překladů francouzské prózy (z let 1990 – 2004). Doslov ke knize napsal Václav Jamek (Když literatura sbírá síly). A na závěr mé upoutávky knihy, která rozhodně stojí za přečtení, si dovolím odcitovat kratičkou ukázkou z románu Teen Spirit Virginie Despentesové: „Spoustě spisovatelů trvá roky, než napíšou knihu s velkým K.“

K některým výše uvedeným autorům se ještě vrátím.

Jsem rád, že jsem na pražském knižním veletrhu Svět knihy 2017 mohl poznat **Karine Tuilovou (*1972)**, která zde představila svoji knihu **„Bezstarostnost“** (vydalo nakladatelství Garamond v roce 2017, překlad Tomáš Havel).

Román sleduje tři hlavní dějové linie, které se postupně prolínají, až se v závěru všichni tři hlavní hrdinové setkají v neklidném válkou poničeném Iráku, ale to předbílám. Předně Romain Roller, jedna z ústředních postav, se účastní jako důstojník francouzské armády bojů v Afghanistanu, kde při jedné bojové akci dojde ke smrti vojáků z jeho jednotky, navíc je jeden kamarád těžce raněn. Všechny tyto momenty Rollera poznamenají natolik, že si z bojové akce odnáší posttraumatický syndrom, takže není schopen pokračovat v životě se svou mladou manželkou a jejich tříletým synem. Vše navíc komplikuje jeho vztah k novinářce Marion Deckerové, se kterou se seznámí za krátkého pobytu, kdy se má adaptovat z mise na běžný život. Milostné vzplanutí přerůstá ve vztah, ale Marion je manželkou druhé hlavní postavy románu, úspěšného podnikatele Françoise Vélyho. Jeho otec je Žid, prošel koncentračním táborem, ale Françoise si nechá změnit jméno z Lévyho na Vélyho a stává se křesťanem. Marion je jeho třetí manželka, když jeho druhá žena spáchá sebevraždu. Jeho syn hledá svoje židovské kořeny. A do toho všeho se kolem Vélyho roztáčí skandál, když je obviněn z rasismu, protože se nechá vyfotit, jak sedí na soše černošky. Je obviňován

Karine Tuilová na knižním veletrhu Svět knihy 2017 v Praze

ze židovství, dostává množství anonymních mailů, ale zastane se jej jemu neznámý Osman Diboula. A to je třetí hlavní postava románu. Černoch, syn afrických migrantů, působil v úzkém týmu prezidenta, ale změnou

pracovníků raději odchází, protože se mu nelíbí nařčení z jeho původu. Ale novinový článek, ve kterém se zastane Vélyho všechno mění. Osman sevrací na scénu, čeká se svou přítelkyní Soniou dítě a všichni tři se vydají do Iráku, kde se setkají jejich životní cesty až po dramatické finále.

Román je aktuální, čtivý, nastoluje řadu problémů nejen francouzské, ale celé evropské společnosti. Války, rasismus, černošskou problematiku, antisemitismus.

Autorka dokáže udržet napětí románu do samého závěru, setkáváme se i s terorismem, léčením vojáků z misí. Prostě knihu doporučuji.

A ještě přidávám některé poznámky z knihy, bylo jich opravdu hodně.

Str. 19 - Nikdy se nepřipravíte na hrůzu z toho, že budete muset střílet rakety na domy plné děcek, starců a matek, protože se tam schovali vaši nepřátelé, aby vás mohli odstřelit jako zajíce, přesvědčení o tom, že vy palbu opěťovat nebudete, znají vaše hodnoty a morální zásady, jsou jim k smíchu ... Nikdy nebudete připravený na pocit viny z toho, že jste vydal rozkaz ke střelbě na podezřelý cíl, protože takový je postup, a potom zjistil, že to byla těhotná žena, hledala pomoc, bylo jí nanejvýš osmnáct, jak jste mohl vědět, že neměla pod burkou schovanou bombu?

Str. 128 - Žijeme v moderním otrokářství, nic víc ... Daj dvanáct set eur někomu za to, že bude uklízet svinstvo po bílejch nebo se nechá místo nich sejmout, a jestli si bude ke svému neštěstí stěžovat, vezmou místo něj jinýho, poddajnějšího, kterej bude držet hubu.

Str. 162 - Člověk už nemůže hrát s rasovými, náboženskými, etnickými kódy, hned ho obviní z rasismu, ve jménu kaširované morálky už člověk nemůže poukázat na sexualitu a erotiku. To je intelektuální totalita, nic víc!

Str. 170 - Podezření z rasismu je jed. Vniká do srdce veřejného mínění, ničí zdravý úsudek i smysly, napadá dokonce i blízké, zničehonic vyvstávají pochyby.

Str. 173 - ... o které mluvil americký podnikatel Warren Buffett: „Výbudovat si pověst trvá dvacet let, zničit ji může pouhých pět minut.“

Str. 193 - co napsal Sartre v předmluvě Černý Orfeus k Antologii nové černošské a malgašské poezie ... Léopold Sédar Senghor ... Znáám ji z paměti: V co jste doufali, když jste vytáhli roubík, který umlčoval černá ústa? Že na vás začnou zpívat chvalo zpěvy? Myslel jste, že až otcové zdvihnou hlavy násilím ohnuté až k zemi, tak vy z jejich očí budete moci číst horoucí lásku?"

Str. 196 - Jsou živí, mrtví a mezi nimi živí-mrtví, jsou tady, před váma, mluví na vás, jedí, pracují, ale už tak docela nepatří do tohoto světa, byli na druhý straně, vrátili se, viděli to, co vy nikdy neuvidíte, slyšeli křik a

nesmírnou bolest, už k vám nepatří.

Str. 199 - Píšu, protože život je nepochopitelný.

Str. 215 - Riskovali jsme životy, některý se vrátili nasekaný v bedně, a jak nám poděkují. Chtějí, abysme drželi huby ...

Str. 216 - Proč bych měl nasazovat krk za lidi, který mě nesnášej, který nenávidí Západ a demokracii, který nás považují za méněcenný a sní jedině o tom, jak nás poslat pod zem? My jim přijedeme pomáhat a oni nás chtějí akorát zničit. Jenom nás obviňují, že jsme k nim šli kvůli prachům! Ty samí chlapi, co posílal své děti, aby se před náma odpálily! Lidi, co se nebojí smrti! Jsme vůbec psychicky schopný čelit takovým situacím?

Str. 217- Vždycky si můžeš vybrat zbabělost.

Str. 243 - V naší společnosti vzniká něco strašně nezdravého, na všechno se nahlíží z hlediska původu. Člověk je jednou provždy přiřazený ke své identitě. Zkus z toho schématu vystoupit a řeknou o tobě, že popíráš, co jsi, přijmi to a budou tě obviňovat ze stádnosti.

Str. 249 -250 - Nechtěně ses dotkl třecích ploch: spory o to, kdo je větší oběť, mýtus o židovské nadvládě, mocný žid proti vykořisťovávanému černochovi, kapitalismus proti třetímu světu, nejasná dědictví kolonialismu. Dostal ses do středu zvráceného soupeření, kterému říkám závody v utrpení. Jsou lidé, kterým přijde, že jen židům bylo přiznáno utrpení, že jen oni za ně byli odškodněni, zatímco obětem otrokářství se takové péče nedostalo. Na žebříčku lidského utrpení má podle nich život žida větší hodnotu ...

Str. 310 - Myslete jen na prachy. Jedete do země, kde všichni hrabou, bezpečnostní agentury, stavební a naftařské firmy. Všichni jsou tam kvůli prachům. ... Ale pozor, když se vás někdo zeptá, proč tam jdete, tak řekněte, že bránit světovou demokracii a svobodu, to zní vždycky pěkně.

Str. 325 - Tady je váš nepřítel úplně každé, dokonce i vy sami.

Str. 328 - V životě jsem přišel jedině na to, že v rozhodujících okamžicích člověk pokaždé zůstane sám, zejména ve stáří.

Str. 415 - Proust se zmiňuje o užitečných chvílích hlubokého smutku, který spisovatel přetvoří v literaturu. "Literatura je vzplanutí dřímajícího násilí. To, co dělá literaturu, člověk nakonec i zahubí."

Str. 425 - Většina lidí dává přednost pohodlným řešením před rizikem, protože mají strach ze změny a neúspěchu, ovšem nejvíce by se měli bát promarněného života.

Autorka o psaní říká: "Když jste smíření a spokojení s tím, co se děje kolem vás, tak nepíšete."

Vrstevnicí Karine Tuilové je další autorka **Virginie Desportesová**

(*1969). Zaujala mě její kniha „Dítě apokalypsy“ (Vydal Host – vydavatelství, s.r.o. v roce 2012, překlad Petr Christov).

Autorka Virginie Despentesová je francouzská spisovatelka a režisérka. Nevyhýbá se tématům jako je prostituce (dokonce uvádí ve svém životopise, že pracovala jako prostitutka) a svůj první román „Ošousej mě,“ který sama zfilmovala.

Ani v románu „Dítě apokalypsy,“ se tématům drog, lesbické lásky a sexuality obecně nevyhýbá. Hlavní hrdinkou je mladá vyšetřovatelka Lucie. Má v jedné agentuře hlídat dospívající Valentinu, ale ta náhle zmizí. Jedná se o únos nebo jen útěk před otcem Françoisem, dominantní babičkou či macechou? Nebo hledá kořeny u své matky, která od rodiny odešla ve Valentinině útlém věku, neboť pochází ze severní Afriky. A kdo jsou matčiny sestry a arabský bratranec Jásín? Nebo jen řeší svoje zvláštní sexuální a alkoholické úlety?

Lucie se setkává se zkušenou kolegyní, přezdívanou Hyena. Společně pátrají a odhalují různá tabu nejen ze života zmizelé Valentiny, ale i ze svých vlastních životů (třeba smrt spolužaččina otce, za kterým stojí právě Hyena v době puberty). Postupně vyplouvá na povrch řada problémů francouzské, ale i španělské společnosti. Neboť právě do Španělska, kde žije Valentinina matka Vanessa, obě pátrající ženy směřují. Dostanou se až do prostředí jeptišek, když právě sestra Alžběta navede pátrající, ženy na stopu zmizelé dívky. Zdánlivě idylicky končí román, když Valentinu Lucie a Hyena přivázejí domů do Paříže k otci a babičce, ale ... konec je opravdu překvapivý.

Dramatický děj knihy je ozvláštněn i tím, že autorka postupuje někdy v ich formě, když vypráví jako Lucie, ale další kapitoly jsou psány v er-formě, neboť nechá vypravovat svůj příběh i ostatní osoby (např. Otec, Hyena, Alžběta, Vanessa, Jásín).

Str.99: Tři měsíce bez mobilu, bez mailu, bez Twitteru, bez NIČEHO. Ani sebemenší příspěvek na blog.

Str.121: On ve škole neposlouchá nic z toho, co mu tam říkají. Tahle kultura není pro ně. Nemůžou jim ji násilím vtlouct do hlavy. Výuka rodilých Francouzů. To není nic pro ně.

Přejdu k zatím poslednímu francouzskému nositeli Nobelovy ceny za literaturu z roku 2014, a tak Vám představuji autora jménem **Patrick Modiano (*1945)** a jeho knihu „Ulice temných krámků“ (vydala Mladá fronta a.s. v roce 2014, překlad a doslov Václav Jamek).

Patrick Modiano patří k nejznámějším současným francouzským

autorům. Vydal dvacet osm románů a „Ulice Temných krámků“ je jedním z nich.

Autor nás v ní detektivním způsobem, nakonec hlavní hrdina Gay Roland pracuje v detektivní kanceláři pana Hutteho. Ten ale odchází do důchodu, a tak má hlavní hrdina čas konečně vyluštit velkou záhadu vlastního života. Kým vlastně je ve skutečnosti?

Složitým hledáním nachází postupně indície přes Sťopu Džagorijeva, Gay Orlovovou až k jisté Denise, se kterou údajně žil a pokusil se v období 2.světové války přejít francouzsko-švýcarské hranice. Ale stále tápe.

Složitě hledání čtenáři představuje zajímavou spleť osudů obyčejných lidí, až nakonec údajný Gay Roland narazí na jistého André Wildmera a ten mu pomůže důrazně rozkrýt minulost, když sám hlavní hrdina dosazuje jednotlivé střípky poznání do celkové mozaiky neradostného příběhu. Kniha je o lásce, zradě, ale především o sebepoznávání.

Mezi autorovi další zajímavé knihy patří třeba již jeho první román „La place d'étoile“, který publikoval již jako dvacetiletý. A pokud mám připomenout i další autorova díla, tak tedy např. „Takoví hodní hoši“, „Mládí a Rodný list“ či „Dora Bruderová.“

Román „Ulice temných krámků (Rue des Boutiques Obscures)“ byl vyznamenán v roce 1978 Goncourtovou cenou.

Charakteristické pro dílo Patricka Modiana je zkoumání období 2.světové války, antisemitismus a holokaust.

Asi njeznámějším současným francouzským spisovatelem je **Michel Houellebecq (*1956)**. O jeho knihách jsem v Kobře či ČAJi již psal, a tak jen krátce připomenou trojici knih, a to **„Mapa a území“** (Vydala Euromedia Group. k.s. - Odeon v roce 2011, Překlad Alan Benguivin), **„Podvolení“** (Vydal Odeon v roce 2015, překlad Alan Beguivin, doslov Jovanka Šotolová) a **„Možnost ostrova“** (nakladatelství Odeon v roce 2007 v překladu Jovanky Šotolové).

Mně osobně se Houellebecqovy knihy líbí, šokuje mě, jak dokáže předpovídat, až se člověk bojí domyslet, kam až se lidstvo může za pár desítek let dostat. Třeba v případě románu **„Podvolení“** (vyšel ve Francii v lednu 2015 a byl vlastně prorockým dílem, neboť popisuje, pochopitelně jako fikci, jak se postupně z Francie stane muslimský stát). A události s vlnou imigrantů v průběhu roku dávají románu nový aktuální rozměr. Skutečně hrozí vznik islámského státu v Evropě?

Hlavní hrdina vysokoškolský pedagog v oboru literatury se zabývá tvorbou Jorise-Karla Huysmanse a v roce 2007 obhájuje dizertaci před

komisi univerzity Paříž IV- Sorbonna. Prožívá relativně poklidná léta na univerzitě, okořeněná sexuálními románky se studentkami, ale v předvečer prezidentských voleb v roce 2022 dochází ve společnosti k výrazným posunům. Je narušena tradiční volební rovnice, kdy si vládu předávají dvě strany republikáni a socialisté, a tak se do druhého kola voleb dostává kandidátka extrémní pravice a kandidát tzv. Umírněné Muslimské jednoty. A vyvstává otázka, jak volby dopadnou, co přinesou do běžného života? A jak se voliči tradičních stran zachovají?

Prezidentem se stává nakonec kandidát Muslimské jednoty Mohamed Ben Abbese. Ženy odcházejí z veřejného života, vracejí se do domácnosti k dětem, školství přechází do muslimských rukou, odcházejí i učitelé, kteří nechťejí přestoupit na novou víru, a tak bez násilného střetnutí společnost postupně přechází od křesťanství k islámu. Jak sám název románu napovídá, společnost se „podvoluje“.

Někteří sice váhají, jako hlavní hrdina románu, nakonec mnohoženství může zakrýt jeho sexuální úlety, nakonec nachází cestu zpět na univerzitu („podvoluje se“), mezitím se na škole vše mění, studentky zahajují nový školní rok zahalené.

Knížka vyvolává celou řadu otázek, autor vystihuje i problematiku dnešní Evropy – viz str. 39-40 : „Západní státy byly kupodivu na tento volební systém velice pyšné, přestože byl pouhou dělbou moci mezi dvěma konkurenčními gangy, a občas se dokonce vyvolávaly války, aby tento systém vnutily zemím, jež jejich nadšení nesdílely.“ str.64: „ ... podle Muslimské jednoty má každé francouzské dítě mít od začátku do konce školní docházky přístup k islámskému vzdělání.“

Román „Možnosti ostrova“ představuje hlavního hrdinu Daniela¹. Ten žije v době, kdy dochází k rozpadu západní civilizace, rozvádí se se svou manželkou Isabelle, najde si mladou milenkou Esther, ale ta má mnohem více sexuálních poměrů, takže Daniela¹ opustí, ale ...to není to hlavní. Všichni tito hrdinové žijí v době, kdy přichází sekta „Elohimitů“, věřících reinkarnaci. Plány této sekty najdou uplatnění v absurdním konci – klonování neolídí. Takže souběžně vypravuje svůj příběh Daniel²⁴, Daniel²⁵, Marie²³, Esther³¹ (ti studují životy svých předků). Zemi postihnou globální katastrofy, a tak nakonec se vše vrací zase na začátek – na Zemi žijí primitivní pralidé.

Román je směsí sci-fi, sexuálních příběhů, ale i života v sektě. Rozhodně stojí za přečtení jako další autorovy knihy. A především za zamyšlení, kam vlastně spěje naše společnost, k čemu jsou všechna náboženství (nakonec Houellebecq byl postaven před soud za šíření rasové a náboženské nesnášenlivosti)?

Šokující je třeba citace ze str. 50, neříká vám to něco: „A najednou mladí vzdělaní lidé, sociálně i ekonomicky dostatečně na výši, poprvé veřejně prohlásili, že nechťjší děti, necítí touhu snášet strasti a starosti spojené s výchovou potomstva.“

Dalšího francouzského prozaika **Philippe Claudela** (*1962) jsem Vám představil v Kobře díky jeho románu **"Brodeckova zpráva."** (Vydalo nakladatelství Paseka, 2014, překlad Kateřina Vinšová).

Tato kniha patří k těm, které ve mně vyvolaly nejsilnější a nejhlubší čtenářský zážitek vůbec. Jedna z kapitol, jak hlavní hrdina jede šest dní ve vagónu do koncentračního tábora, je opravdu otřesnou obžalobou bestiality. Claudel napsal opravdu hodnotné dílo, ukazující, jak se většinová společnost chová k cizím elementům (nakonec dnešní vlny migrantů do Evropy), jak obětuje slabší, ty, kteří se nemohou bránit. Dílo je o to působivější, že právě není řečeno, kde konkrétně se děj odehrává. Pojmenovává obecně děje a rysy.

A dovolím si představit ještě jednu Claudelovu knihu **„Vnučka pana Linha“** (Vydalo nakladatelství Paseka, 2012, překlad Zora Obstová).

Jedná se o útlou knížečku, ale není o nic naléhavější než předešlá Claudelova kniha. Hlavní hrdina pan Linh utíká ze svého domova, ze své vesnice, kde vzhledem k válce přišel o syna i snachu. Zůstává mu pouze malinká vnučka, šestinedělní Sang diú (stříška). A dědeček vidí v záchraně jejího života jediný smysl svých dalších dní. Dostává se po šestitýdenní plavbě do Evropy, ale nezná jazyk, nevyzná se. Bydlí na ubytovně, ale těžko hledá recept, jak se začlenit do života společnosti. Raději nevychází ven, ale nakonec musí vyjít z oné skořápky. Na ulici náhodně potkává jakéhosi pana Barka. Sice si nerozumí, každý mluví jiným jazykem, ale nacházejí k sobě zvláštní vztah. Vypravují si svoje příběhy, ukazují si fotografie již nežijících příbuzných a pomalu i pan Linh roztává. Pan Bark mu dokonce přináší šatičky pro malou vnučku.

Ale pan Linh je přemístěn z ubytovny do jakého si "zámku", odkud nemůže odejít, takže se už nesetkává se svým objeveným přítelem. Nakonec s vnučkou ze zámku utíká, i když vše není bez následků.

Komorní próza přináší například i protiválečný apel, kdy se pan Bark omlouvá panu Linhovi, že jako mladý voják bojoval v jeho zemi, zabíjel bezbranné lidi, protože k tomu dostal rozkaz. Viz str. 68: "... oni nám přikázali rozsévat v tom ráji smrt, našimi puškami, našimi puškami, našimi granáty ..."

Další autorka pochází z belgické rodiny, píše francouzsky a patří mezi

jednu z nejkontroverznějších spisovatelek. Jedná se o **Amélii Nothombovou** (*1967). O jejích knihách „**Kyselina sírová**“ (vydalo nakladatelství Mladá fronta, 2011, překlad Lucie Šavlíková) a „**Vrahova hygiena**“ (vydalo nakladatelství Paseka, 2001, překlad Jarmila Fialová) jsem také před časem psal.

„**Kyselina sírová**“ je především otřesnou obžalobou konzumní společnosti, vysedávající u televize a žádající stále více akčnosti, násilí a napětí, obžalobou všech těch reality show, které jsou za hranici vkusu, morálky a nakonec ústící v zlegalizování zabíjení, jako docela běžné lidské zábavy. Děj nás zavede do jedné reality show, simulující život a podmínky v koncentračním táboře.

Str. 79: „Je vinou diváků, že vytvářejí trh, na němž tihle dravci vydělávají.“ A dále pokračuje, viz str. 82: „Diváci, vypněte televizory! Největší viníci jste vy! Kdybyste tomuhle obludnému pořadu nevěnovali takovou pozornost, už dávno by neexistoval! To vy jste skuteční kápoové! Když se díváte, jak umíráme, vraždí nás vaše oči! Vy jste naše vězení, naše muka!“ Kniha je plná úvah, hodnocení lidí v mezních situacích a především ústí v přerod kápa Zdeny a dává lidstvu ještě naději, že ... ale pozor aby nebylo už pár minut po dvanácté!

„**Vrahova hygiena**“ představuje rozhovor mladé novinářky Niny s třiaosmdesátiletým nositelem Nobelovy ceny za literaturu Prétaxtem Tachem, autorem dvaadvaceti románů, který má před sebou jen dva měsíce života a rozmetal všechny novináře, žádající ho o rozhovor. Až právě Nina, mimochodem výborná znalkyně mistrových děl, dokáže odhalit nejtajnější stránky života, starého, ošklivého cynika zvláštního ražení. Celý příběh ústící v neočekávaný závěr, jsem přečetl na jeden záťah.

Kniha je naplněna řadou úvah, nutících čtenáře k zamyšlení nad smyslem života, otázkách smrti a umírání, viny a trestu.

Dalším pozoruhodným autorem je **Boris Razon** (*1975) a jeho prvotina „**Palladium**“ (vydalo nakladatelství Odeon, 2015, překlad Alexandra Pflimplová). Autor v knize zúročil vlastní zkušenosti s onemocněním, které prodělal v roce 2005.

Razon vypravuje příběh člověka ležícího v ohrožení života na nemocničním lůžku, v mozku ožívají jeho vzpomínky, zajímavé úryvky ze skutečného světa kombinované jeho představivostí. Zabývá se i blízkostí smrti a přechodem na onen svět.

Kniha vkládá dokonce záznamy z chorobopisu a má "Slovníček" odborných medicínských výrazů.

Str.17: Co by mi řekla teď (poznámka Václava přítelkyně Carolina), když se

tu povaluji na posteli a miluju se se vzpomínkami?

Str.151 : Jsem v téhle posteli, abych ti do nejmenších podrobností vylíčil, co se mi přihodilo. Ale ty víš, že se tomu nedokážu ubránit. Všechno se mi znovu vrací, ty pocity i moje zmatená snaha shledat se opět se svou družkou a s nemocniční postelí.

Autorka **Claire Legendreová** (*1979) je pro nás zvláště zajímavá, neboť prožila v Praze několik let na počátku 21.století. A právě děj svého románu **„Pravda a láska“** (Vydalo nakladatelství Argo, 2014, překlad Michala Marková) zasadila právě do Prahy.

Hlavní hrdinka Francesca žije se svým mužem diplomatem. Přestěhovala se z Nice a jako středoškolská profesorka prožívá těžké sžívání s cizím prostředím, zvláště když její manželský vztah vážne nejen v sexuální oblasti. Snaží se najít práci a přijít na kloub záhadě manželovy odtazitosti (milénka).

Poznává Prahu, její zákoutí. Učí francouzštinu a potkává kamarádky (Slovenka Kalandra, Clea), ale i muže ve vysokém postavení (Roman Svoboda), jejího studenta. Řeší i otázky nevěry. Zatímco její muž musí propustit zaměstnance a nenachází u své ženy podporu, ta dokonce podepisuje protestní list.

Děj se odehrává na konci 1.desetiletí 21.století a autorka často popisuje aktuální události i osobnosti českého politického i veřejného života.

Jako mladá bývala francouzská levicová intelektuálka, sympatizantka komunistického hnutí, ale v Praze se střetává se zcela jiným pohledem na „komunistické myšlenky“. Vidí třeba na příkladu ruského studenta, jak jej Češi nemají rádi. Ale i sama na sobě poznává, že ani Francouzi nemají v Praze na různých ustláno, neboť pociťuje, že i zde stále přetrvává určitý „mnichovský syndrom“ jako by i ona byla vina za Daladierův podpis pod tzv. mnichovskou dohodou.

Zajímavá kniha pohledem Francouzky ukazuje, jací my Češi vlastně jsme.

Str. 193. Mám - li ráda jednoho Čecha, zajímá mě každý člověk, každý Čech, kterého tu potkám. Každý Čech mě naučí něco o tobě.

Str.253: Tu noc Jana Fischera dvacet minut po půlnoci probudil Obama. Americký prezident, kterému byl časový posun ukradený, volal českému premiérovi, aby mu sdělil – No, we can't. Nakonec radar na českém území nepostavíme. Ta irácká záminka není uvěřitelná, Irák je od Česka moc daleko. Budete se s Rusy na obzoru muset nějak srovnat sami.

Delphine de Vigan (*1966) napsala knihu **„Podle skutečného příběhu“** (vydalo nakladatelství Euromedia Group, k.s. - Odeon, 2016 překlad

Alexandra Pflimplová) jako dramatické vyprávění ženy, úspěšné spisovatelky, která po dokončení své poslední dosud vydané knihy potkává záhadnou L. Ta začne stále více pronikat do jejího života, až jej zcela změní. Kniha nás vtahuje do různých úvah, jak moc má být umělecké dílo reálné nebo naopak fikcí v hlavě autora. Dramatické vyústění příběhu málem končí smrtí spisovatelky, která skutečně v hodině dvanácté najde odvahu vzepřít se tajemné L.

Str.30: „Úspěch knihy je nepředvídatelná událost, ze které člověk nevychází beze škod, ale nehodilo by se stěžovat si na to.“

Str.71: „Lidi mají dost napomádovaných zápletek, šikovných odboček a rozuzlení. .. Historky vyráběné na množství a donekonečna obměňovatelné. Čtenáři, to mi můžeš věřit, čekají od literatury něco jiného, a to právě: čekají Pravdu, skutečnost, chtějí, aby se jim vyprávěl život, rozumíš?“

Str.73. „Psaní má být hledáním pravdy, jinak je o ničem. Pokud se prostřednictvím psaní nesnažíš poznat sama sebe, prozkoumat, co v tobě je, co tě utváří, otevřít své rány, rozškrábat je, rozdrásat vlastníma rukama, pokud si nekladeš otázky o své existenci, o svých kořenech, prostředí, nemá to smysl.

Další francouzská autorka **Gilles Leroy** (*1958) v knize **„Alabama song“** (vydalo nakladatelství Euromedia Group, k.s. - Odeon , 2009, překlad Alexandra Pflimplová) předkládá čtenářům fiktivní příběh začínající na konci 1.světové války, kdy kráska amerického Jihu Zelda Sayerová potkává v Alabamě světoznámého spisovatele Francise Scotta Fitzgeralda na počátku jeho kariéry. Román vypráví Zeldu, takže se na celý nepřilíš vydařený vztah díváme jejíma očima. V nichž vidí svého muže jako člověka se klonem k pití a přátelství s muži.

Vyprávěčka Zelda končí v psychiatrické léčebně, kde uhořela roku 1943, tři roky po Scottově smrti. Pikantní historky a vzpomínky na život dvou osobností, bohužel ne vždy navzájem se chápajících je okořeněn o jazz, alkohol, sex a drogy.

Jestliže chi představit francouzskou literaturu žijících autorek a autorů, tak přece jen udělám několik výjimek. **Robert Merle** (*1908 - †2004) už není mezi živými, ale jeho román **„Malevil“** (vydal Odeon, 1983 - vydání druhé, překlad Věra Dvořáková) patří k nejznámějším současným francouzským knihám.

Katastrofický příběh představuje skupinu šesti lidí, která náhodou přežije ve sklepení středověkého jihofrancouzského hradu Malevil svržení atomové bomby v období Velikonoc 1977 někde v Evropě. Zasažena je

pochopitelně nejen celá Francie. Příběh vypráví Emanuel Comte do roku 1979. Následně pokračuje v psaní kroniky jeho přítel Tomáš (po rok 1981). A tak život pokračuje v primitivních podmínkách boje o přežití, ale i s lidským nepřítelem.

Román varuje před zneužitím vědy pro válečné účely a zároveň ukazuje skutečné hodnoty lidského života, kterých si mnohdy nedokážeme vážít.

Robert Merle mě zaujal i jako dramatik. „V padesátých a šedesátých letech napsal také několik divadelních her, vydaných česky ve svazku **„Dramata (1966): Flamineo, Sisyfos a smrt, Nový Sisyfos, Spravedlnost v Miramaru“** (nakladatelství Orbis z roku 1966, překlad A.J.Liehm).

Osobně se mi líbily hry **„Sisyfos a smrt“** a **„Nový Sisyfos“**, kdy autor zpracovává obdobný námět. Sisyfos přemůže smrt (vzpomínáte na Drdova Dařbujána a Pandrholu), takže lidé, nemůžou umírat, ale ... nakonec stejně lidská chamtivost, zrada a neúcta člověka k člověku vede k obelstění Sisyfa a smrt zase začne vítězit nad lidstvem.

Str.76: „S úžasem jsem vás pozoroval po celý svůj život, jak budete obrovské paláce, pokrýváte své stoly horami masa a vydržujete si celé stádo konkubín! A přece nemůžete spát ve dvou místnostech zároveň, nemůžete sníst víc, než se vejde do vašeho břicha a bohové jsou mi svědky, že nemůžete mít naráz víc než jednu ženu ...“

Str.88: Ale on, který tolikrát ve svých verších vychvaloval městské strážce za jejich blahodárnou surovost, začal okamžitě křičet a protestovat, že prý nerespektujeme občanské svobody. A mezi námi se našli hlupáci, kteří mu dali za pravdu.

Str.91: Kdykoli lid reptal a postavil se strážím, hodili nám, archonti s výše svých paláců několik drobných ústupků, ale jakmile se znovu ujistili o své síle, vzali nám zase všechno, co jsme si vydobyli.“

Hra **„Spravedlnost v Miramaru“** líčí komické jednání soudního dvora, kdy se řeší smrt dvou sester Laury a Lili Albrückových, zámeckých paní v Sénoncé. Obviněn je obžalovaný Josef, ale ... soud, který má zcela jasno o vině, se musí přizpůsobit měnícím se situacím v rámci procesu.

Str.115: „Jestliže po sedmi letech války a třech letech aktivní služby ještě žijete, je naprosto jasné, že jste nekonal náležitě své povinnosti.“

Dalším dnes již nežijícím autorem je **Bernard Clavel** (*1922 - †2010). Zaujala mě jeho novela **„Noc bloudění“** (vydalo nakladatelství Svoboda, 1970, přeložili Josef a Marie Šupovi).

Děj se odehrává během dvou dnů, Otec Quantin žije s manželkou Isabalou

a mladší dcerou Denisou na venkově. Starší dcera Marie-Luisa pracuje v kadeřnickém salonu v Lyonu, jak rodičům píše. A právě před vánočními svátky přichází zpráva, že nepřijede na Vánoce, neboť se bude stěhovat do Paříže. Matka Isabela vyštve otce, aby se za dcerou vypravil a přivezl ji domů. O Marii-Luisu má zájem i místní mladý učitel, kde do rodiny před nelibost matky dochází. A tak otec Quentin jede do města, aby poznal krutou pravdu o tom, jak se jeho starší dcera žíví. Dramatická noc, kterou prožije cestou po nevěstincích mu mění život. Cestou domů, nedokáže říci pravdu ani mladému učiteli, ani ženě a dceři, takže si vymýšlí sladké lži.

Podstatně rozsáhlejší je Clavelova románová tetralogie **„Plody zimy“** (vydal Československý spisovatel, 1972, přeložili Josef a Marie Šupovi).

Samostatný čtvrtý díl románové tetralogie francouzského prozaika, vyznamenaný roku 1968 Goncourtovou cenou, vypráví o osudech dvou starých rodičů v malém francouzském městě, jejichž jeden syn se za druhé světové války stává kolaborantem a druhý odbojovým pracovníkem. Válka, stárí a choroby postupně deptají oba staré lidi, sedřenou a vše obětující matku i jejího neústupného muže, plného rozporných citů a mužské samolibosti.

Otec Dubois prožívá svoje poslední roky života na sklonku 2.světové války. Děj začíná v říjnu 1943, kdy společně s manželkou chystají zásoby topení na zimu. Mají dva nevlastní bratry, Pavla a Juliána. Hlavní hrdina příběhu vzpomíná na 1.světovou válku, ale stále více se bojí, jak přežijí tuto válku. Syn Pavel kolaboruje s Němci, zatímco Julián se přidá k odboji a se svojí milou, komunistkou Františkou čekají dítě. Po měsících plných napětí nakonec přichází konečně konec války pro oblast, kde otec Dubois s manželkou žije, ale jeho žena brzy umírá, než by se dočkala vysněného vnoučete. Toho se sice otec dožije, ale když zjistí, že Pavel jeho milovanou zahradu likviduje, protože si zde chce postavit dům, jako by ztratil zájem žít dál. Nakonec umírá, když jej přijede navštívit syn Julián.

Ale pojďme k žijícím autorům, tentokrát se vracejícím do období 1.světové války. **Jean - Christophe Rufin** (*1952) se v knize **„Červený obojek“** (vydalo nakladatelství Garamond, 2014, překlad Iveta Picková) vrací do francouzského města v létě krátce po 1.světové válce (1919). Tam se totiž nachází vojenské vězení, kde zůstává poslední zajatec, tím je Jacques Pierre Marcel Morlac, válečný hrdina, který u příležitosti oslav 14.července 1919 „udělil“ vyznamenání svému psu Vilémovi, který s ním prošel celou válečnou vřavou. Tím způsobil provokaci a veřejnou urážku, neboť provolával ještě „Pryč s válkou!“

Vyšetřovatel Lantier du Grez musí vyřešit tento poslední případ, rád by

Morlaca propustil, kdyby prohlásil, že vše udělal v opilosti, ale ten to odmítá. Vyšetřovatel postupně zjišťuje pohnutky obžalovaného, poznává jeho přítelkyni Valentine, která Morlacovi porodila během války syna Julese. A celý proces vyšetřování doprovází neskutečný neutuchající a zoufalý štěkot psa Viléma před branami vězení.

Proč vlastně nemá Morlac rád svého psa? Vyšetřovatel nakonec všechna tajemství rozluští, ale nechci prozrazovat vše.

Str. 90: „Válka mě změnila. Nikdy mě nenapadlo, že to válečné šílenství může existovat. Granáty, lidé v uniformě, boje, při nichž do několika minut leželo pod širým nebem tisíce mrtvým. Byl jsem obyčejný venkovan, chápete? O ničem jsem neměl tušení. Četl jsem sice už před válkou, ale to byly bezvýznamné knihy. Když jsem se vrátil na dovolenku, bylo to něco jiného: potřeboval jsem najít odpovědi. Chtěl jsem zjistit, jak ostatní rozumí válce, společnosti, armádě, moci, penězům, všem těm věcem, které jsem dosud neznal.“

Str. 100: „To on byl hrdina. Tohle jsem si najednou uvědomil, víte. Nejenom proto, že šel za mnou na frontu a že byl raněn. Ne, bylo v tom něco hlubšího, zásadnějšího. Měl všechny vlastnosti, jaké se očekávají u vojáka. Byl oddaný až za hrob, odvážný, nelítostný vůči nepřátelům. V jeho očích byli lidé buď dobří, nebo zlí. Zkrátka a dobře, chyběla mu lidskost. Samozřejmě, je to pes ... Jenže stejná věc se žádala i od nás, od lidí. Hodnosti, medaile, vyznamenání, povýšení, to všechno jsou odměny za zvířecí činy.“

A ještě jednou 1.světová válka. **Pierre Lemaitre** (*1951), mimochodem je znám spíše jako autor detektivních příběhů s postavou detektiva Verhoevena, nám v románu **„Na shledanou tam nahoře“** (vydalo nakladatelství Euromedia Group, k.s. - Odeon , 2014, překlad a doslov Tomáš Havel) představuje vlastně také tak trochu detektivní příběh z konce 1.světové války. Je počátek listopadu 1918 a na francouzsko – německé frontě se vojákům z ani jedné strany nechce umírat. Zchudlý šlechtic , poručík Henri d'Aulnay – Pradelle, ale potřebuje nějak projevit svoje zásluhy, a tak zinscenuje útok na kótu 113. Dva průzkumníky obětuje, aby vyvolal hněv francouzských vojáků a vyvolal náladu na zbytečnou zteč. Vojín Albert Maillard zjistí, že dva průzkumníci nebyli zabiti německou kulkou, ale že je zastřelil do zad právě poručík Pradelle, a tak i jemu jde o život. Smiřuje se se smrtí, když mu na pomoc přispěchá raněný voják Édouard Péricourt. A právě tato příhoda oba vojíny spojí na život a na smrt. Édouard nechce, aby jej rodina vydělal v tomto zbědovaném stavu, a tak Albert v lazaretu vymění doklady, a tak Édouard Péricourt oficiálně zemřel,

ale žije pod jménem Eugène Larivière.

Děj hlavních postav se prolíná, poručík Pradelle se ožení s Édouardovou sestrou, začne podnikat ohledně „péče“ o padlé z velké války, ale spíš než o úctu a pietu, mu jde o peníze. Získává přiřazením do bohaté rodiny kontakty a majetek, ale nakonec se opětovně setkává s Albertem i Édouardem, který má deformovaný obličej jako důsledek válečného zranění. Édouard byl před válkou talentovaný malíř, a tak se věnuje malbě. Vymýšlí pomníky pro padlé a společně s Albertem zorganizují podvod, na kterém vydělají více než milion franků, ale ... dramatický závěr příběhu je zároveň obžalobou společnosti, její lhostejnosti k obětem války, k zneužití památky padlých a raněných.

Název knihy si autor vypůjčil z dopisu na rozloučenou vojáka Jeana Blancharda, zastřeleného pro výstrahu spolu s pěti dalšími vylosovanými druhy 4.prosince 1914 u vesnice Vingré. Popravení byli rehabilitováni roku 1921.

Str.15: „Ví, že válka nebyla nic jiného než loterie s opravdovými kulkami, v níž přežít čtyři roky se prakticky rovná zázraku.“

Str.274: „Zprávy zacházely do technických , výjimečně morbidních popisů, které objasňovaly, „že pracovníci bez řádného náčiní a znalostí anatomie jednoduše přerážejí kosti hranou lopaty, případně je lámou nohou proti plochému kameni, někdy pomocí krumpáče, že dokonce nejsou vzácné případy, kdy se do příliš malé rakve všechny ostatky nevejdou, po jejím naplnění se přebytky sypou do jiné rakve sloužící jako odpadkový koš, a když je tato plná, uzavře se a označí jako neznámý voják, ...“

Román získal v roce 2013 Goncourtovu cenu, což je nejvýznamnější francouzské literární ocenění.

Zanechme válčení a věnujme se dámě. **Blandine Le Calletová** (*1969) se představila svojí zdařilou prvotinou „**Věnečky**“ (vydalo nakladatelství Host, 2010, překlad Alan Beguivin) oceněnou v roce 2007 ve Francii cenou Prix des Lecteurs du Livre de Poche a umísťovala se na jednom z předních míst v žebříčku prodejnosti. Děj knihy čtenáře zavádí na svatbu, která se koná ve venkovském kostelíku a je nahlížena očima devíti účastníků svatby. Nechybí pohled malého dítěte, snoubenců, sourozenců, ale třeba i oddávajícího kněze. Kniha je zároveň výbornou pomůckou, dá se snad říct i učebnicí, začínajícím autorům, jak nahlížet jednu a tutéž situaci z nejrůznějších pohledů. Co třeba unikne jednomu aktérovi, pro druhého může být důležité.

Všechny výpovědi jsou zajímavě napsané, velmi mě oslovil příběh kněze Bertranda a pochopitelně závěrečná kapitola nevěsty Bereniky, které předá

její babička o půlnoci velké tajemství jejího života. Idylická svatba tak dostává nový rozměr a celá řada poznatků se rázem rýsuje v jiném úhlu pohledu. Zajímavé je i setkání ženicha s bývalou láskou a milenkou, která se shodou okolností také dostává do rodiny, ale těch zajímavých momentů najdete v knize více.

Zajímavých pasáží z knihy je určitě víc, na mě zapůsobila například pasáž, kdy si ženich uvědomuje změny ve vztahu, viz str. 152 -153, cituji: „Co se vlastně změnilo? Kde je ta dívka, která mě odvážně políbila na první schůzce v restauraci? Kde je ta žhavá žena, co mi šeptá jadrná slůvka? Proč se už tak dlouho nerozesmála? V jádru ví, že se nezměnilo nic. Jenom to, že ji zná líp. Nyní ji prostě miluje střízlivě a s vědomím, že i on ji občas zklame.“

Další francouzský autor **Jean Michel Guenassia** (*1950) je znám především svým románem **„Klub nenapravitelných optimistů“**, ale i další díla zasluhují pozornost. Třeba právě kniha **„Valčík stromů a nebe“** (vydalo nakladatelství Argo, 2017, překlad Iveta Šimpachová), která vypráví příběh konce 90.let 19.století, kdy se mladá dívka Margueritte Gachetová chce stát malířkou, ale dobové názory na vzdělávání a život dívek a žen jdou proti její touze. Přes otce se dostává do blízkosti Vincenta van Gogha a stane se jeho poslední láskou. A tady autor pokládá otázku, co když van Gogh nespáchal sebevraždu a všechno bylo jinak?

Margueritte sice odmaturuje, ale co dál? Otec jí chystá výhodný sňatek, ale ona chce žít svůj život. Ale dá se to? Autor postavení ženy jasně vystihuje, cituji, viz str. 48: „V téhle zemi není nic horšího než být žena.“ Touží po malování a podniká první nesmělé pokusy, které ji nakonec přivádí do náruče slavného malíře Vincenta van Gogha. Ten ale její vztah neopětuje, nechce si uvázat ženu na nohu jako kámen, a tak dochází až k osudnému setkání, kdy Margueritta po té, co ji vězní doma otec, se opět setká se svým milým, ale ... nebudu prozrazovat všechno.

Autor barvitě vykresluje život v Paříži se všemi nástrahami. Zároveň nám představuje slavné osobnosti z trochu jiného úhlu pohledu, než je obvykle známe.

Zajímavou knihu **„Podivuhodný život osamělého pošťáka“** (vydalo nakladatelství Plus ,2017, překlad Anna Čadilová) překládá čtenářům **Denis Thériault** (bohužel nikde jsem nenašel rok narození).

Autor vystudoval psychologii a v současnosti se věnuje psaní románů a scénářů. Jeho prvotina s názvem L'iguane (2001) získala několik literárních ocenění a jeho druhý román, Podivuhodný život osamělého pošťáka byl přeložen do více než patnácti jazyků. Čtenáři si jej oblíbili natolik, že si na

autorovi vynutili pokračování. To vyšlo v roce 2016 pod názvem *La fiancée du facteur*.

Ale vraťme se k jeho knížce, která předkládá čtenářům příběh mladého pošťáka Bilada (27 let). Jeho rodiče zahynuli při pádu lanovky v Québecu. Bilado si při běžném výkonu své práce, najde zvláštní úchylku. Čte rád cizí dopisy, zvláště jistě Ségolène, která píše básně jistému Gastonovi Grandprému z Bukové ulice. Spolupracovník Robert dohazuje Biladovi dívky, ale ten přehlíží i servírku Taniu, která se Biladovi dvorí.

Bilado se stane svědkem úmrtí Gastona, když běží za poštáckým vozem, aby odeslal dopis Ségolène. A dostane ďábelský plán, pronajme si jeho byt, seznamuje se s poezií, zvláště s haiku a posílá dál Ségolène v dopisech básně. Dokonce napíše svoji první tanku (pětiřádkový verš), ale Ségolène chce za ním přijet. Bojí se, že se vše prozradí. Dokonce chce skoncovat se životem, ale nakonec zjistí, že se jeho fyzická podoba mění, neboť vypadá jako Gaston. A tak jednoho dne vybíhá s dopisem pro Ségolène za poštáckým vozem, aby našel svoji smrt. Ale v té chvíli pochopí, že (viz str. 150) : Život v podobě smyčky!“ pokračuje dál.

Kniha je zajímavá spoustou haiku a tanek, což jí dodává zvláštní kouzlo a napětí, neboť práce v poezii je narýsovaná budoucnost vztahu dvou platonických milenců.

Další kniha zasluhující si pozornost je **„Prezidentův klobouk“** (vydalo nakladatelství XYZ, 2017, překlad Jiří Žák). **Antoine Laurain** (*1970) nás zavádí do Francie 80.let 20.století, kdy v čele země stojí François Mitterrand. A právě jeho klobouk je ústřední věcí vyprávění, v němž dojde k celé řadě zápletek a změn.

Jednoho dne účetní Daniel Mercier zajde do restaurace, kde si k němu přisedne prezident Mitterrand. V restauraci zapomene klobouk, ten si přisvojí Mercier, a tak začne kolotoč událostí, kdy klobouk přinese svým novým majitelům řadu nových poznatků, ale především štěstí. Daniel Mercier se zbaví svého nadřízeného, slečna Fanny Marquantová najde zapomenutý klobouk ve vlaku a zbaví se ženatého milence, napíše úspěšnou povídku, díky které vyhraje literární soutěž. Podivný Aslan vytvoří parfém a další majitel klobouku pan Bernard Lavallière ... ale nebudeme prozrazovat vše. Daniel Mercier nakonec vypátrá klobouk a jeho majitele, takže se kruh uzavře, ale v Benátkách potká prezidenta Mitterranda. Klobouk se nakonec vrací ke svému pravému majiteli, aby mu dopomohl ve vítězství v prezidentských volbách v roce 1988.

Díky klobouku můžeme poznat Francii konce 20.století, zajímavé postavičky, osudy lidí. Mně osobně se především líbí líčení autorky Fanny

Marquantová, která svůj osobní zážitek přetaví v úspěšnou povídku „Klobouk.“ A její dopisy s Danielem Mercierem, ve kterých si sdělují svoje tajemství a intimní detaily svých životů.

Novou literární tvář posledních let je na našem trhu **Franz – Olivier Giesbert** (*1949). Narodil se sice v USA, ale jako dítě se s rodiči vrátil do francouzské Normandie, kde vyrůstal.

Jeho dvě knihy „Himmlerova kuchařka“ (vydalo nakladatelství Argo, 2014, překlad Helena Beguivinová) a „Trhačka zubů“ (vydalo nakladatelství Argo, 2014, překlad Helena Beguivinová) mají vždy starou dámu jako vypravěčku příběhu, která nás dokonale „protáhne“ různými staletími, aby na osudech člověka ukazovala dějové zvraty v dějinách lidstva.

V „Himmlerově kuchařce“ je vypravěčkou Róza, jako dívka prožila genocidu Arménů za 1.světové války, kdy umírají její rodiče i sourozenci. Ona se zachrání a doputuje do Francie, kde žije na sklonku života v Marseille, kde provozuje vyhlášenou restauraci pověstnou originální kuchyní. Procházíme s ní dějinami 20.století, takže se dostaneme i do prostředí nacistických pohlavárů, zjistíme, jak to bylo s tajemným oznámením o úmrtí Renate Fröll. A kdo je vůbec ona žena? Jak souvisí s životem Rózy? I tentokrát Róza pomstí všechny nepravosti, které na ni lidé napáchali.

Str. 16: „Vysoký věk mě naučil, že lidé jsou ve vašem nitru mnohem živější, jakmile umřeli. Proto zemřít neznamená zmizet, ale naopak se znovu narodit v hlavách druhých.“

Str. 304: „Život je jako kniha, která se vám líbí, příběh, román, historické dílo. Člověku přirostou postavy k srdci, a nechá se unášet dějem. Na konci, ať to člověk píše nebo čte, se mu nikdy nechce skončit. Tak je to i se mnou. Tím spíš, že toho mám ještě tolik, co chci udělat a co chci říct.“

Ve své další knize „Trhačka zubů“ (vrátím se v ní v příštím srpnovém ČAJi, který bude věnován zubařům autorům a knihám o zubech) předkládá pohled na celou řadu historických událostí konce 18. a velké části 19.století prostřednictvím Lucile, původně dívky z Normandie, která se shodou okolností dostane do Paříže v době Velké francouzské revoluce. Jako pomocnice zubaře Hippolyta Frochona, mimochodem žáka zakladatele moderního zubního lékařství Pierra Foucharda, se sama postupem času stává trhačkou zubů. A tak má díky své profesi možnost poznat celou řadu významných osobností (např. Robespierre Washington, Napoleon atd.).

I Lucile se stejně jako Róza dožije vysokého věku, takže má co vyprávět a komu se mstít.

Tak trochu odlišná je třetí Giesbertova kniha „Láska je věčná. Dokud trvá“ (vydalo nakladatelství Argo, 2016, překlad Jiří Seidl). I když i tady nás autor protáhne světem, abychom se opět vrátili na počátek. Hrdinkou je opět žena, vlastně ještě dívka Amina ze severního Mali. Musí ztloustnout, aby se mohla provdat. U ní začíná kruh příběhů putujících celou planetou Země.

A z knihy jsem si vyznačil možná ne úplně typickou poznámku, ale myslím si, že aktuální pro dnešní dny.

str. 25: „Tragédie je, že na začátku jsou náboženství vždycky krásná a že je lidi nakonec otřesně pokazí. Místo aby se spokojili s tím, že budou doslova dodržovat svaté knihy, musí si něco přidávat, knihy překrucovat a všechno komplikovat. Náboženství se tím zohyzdí. Vidiš, co udělali z islámu? Past na blbce. Smetiště hloupostí.“

Dostávám se pomalu na konec svého putování po současné francouzské literatuře. A tak si dovolím představit dvě nové naděje na francouzském literárním nebi. **Leilu Slimaniovou** (*1981) a **Édouarda Louise** (*1992).

Leila Slimaniová se narodila a vyrůstala v marockém Rabatu v rodině otec bankéře a lékařky (byla jednou z prvních lékařek v Maroku). Po maturitě na Francouzském lyceu v Rabatu odjela studovat do Francie. Vystudovala Institut politologických studií v Paříži., Od roku 2012 se věnuje psaní. Její první román „V lidožroutově zahradě“ vzbudil velkou odezvu, byl přirovnáván k „šokující verzi Paní Bovaryové naší doby“. Za svou druhou knihu „Něžná píseň“ obdržela v roce 2016 Goncourtovu cenu za nejlepší román.

A právě knihu „Něžná píseň“ (vydalo nakladatelství Argo, 2017, překlad Sára Vybíralová) mě zaujala. Mladá rodina, Myriam a Paula, si pro své dvě děti pronajmou chůvu. Myriam je právnička a potřebuje se ve své profesi prosadit, a tak do rodiny přichází chůva Louise. Zdá se, že dokáže vytvořit pro děti dokonalé prostředí, ale nakonec vše vyústí v závěrečné drama, kdy se ukáže, že vše je jinak.

Kniha „Skoncovat s Eddym B.“ (vydalo nakladatelství Paseka, 2017, překlad Sára Vybíralová) je zřejmě nejvýraznějším počinem a překladem z francouzštiny v posledním roce.

Édouard Louis autor z nejmladší francouzské generace vzbudil velkou pozornost. Třeba i tím, že každý, kdo se nějak liší, je podezřelý. Nakonec v knize se píše, že „je třeba s tím skoncovat: s černochoy, s Araby, s Eddym.“ Tím je dílo nadějného francouzského autora varující pro dnešek i budoucnost.

Hlavní hrdina Eddy Belleguelle je Svými spolužáky a okolím přezdíván: „Ten co je buzna!“ Vyrůstá v 90.letech 20.století a na počátku nového tisíciletí na severofrancouzském venkově v chudé rodině. Otec je alkoholik, cholerik a ani matka nemá pro dospívajícího chlapce příliš pochopení. Navíc ve vesnici je mužem jen ten, kdo se dokáže o svůj život poprat. A to Eddy B. Rozhodně není. Liší se, je nápadný svým chováním, chůzí a pro spolužáky je terčem posměchu a šikany. Kniha je vyprávěna v první osobě a kdo ví, jak moc se autor a hlavní hrdina ztotožňují.

S dospíváním se snaží ze svého prokletí najít cestu, navazuje známosti s dívkami, ale přes veškerou snahu poznává, že je jiný.

Drsná výpověď končí odchodem Eddyho na uměleckou školu (herectví), kde doufá, že unikne předsudkům z rodné vesnice a školy. Zároveň se stane někým novým. Člověkem unikajícím všem předsudkům.

str. 158: Bylo by logické, kdyby i jemu nadávali do buzen (pozn. bratranci Stéphanovi). Jenže zločinné není konat, ale být. A hlavně vypadat.

Str. 161: Každý den byla muka: člověk se nezmění tak snadno. Chtěl jsem být drsnák, ale nebyl jsem,. Pochopil jsem však, že lež je jediný způsob, jak nastolit novou pravdu. Stát se někým jiným znamenalo sám sebe za něj považovat, věřit, že jsem někdo, kdo nejsem, a tak se jím postupně stát.

Str.168: A pravda mé masky spočívala ve vůli stát se někým jiným.

Moje putování končí. Možná Vám některá jména chybí. V úvodu jsem psal, že se jedná jen o můj pohled na současnou francouzskou literaturu. Vás ostatní zvu k bohaté hostině českých překladů. Určitě si vyberete i Vy.

Václav

ČAJ pro chvíle pohody

č.142, červenec 2018, ročník XVII

Vydáno 5. července 2018 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájků 1724, 509 01 Nová Paka

Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina regionálních autorů Jičínska.

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!

Václav FRANC
SUVENÝR Z FRANCIE

SUVENÝR Z JIHU

Z každé cesty jsem si přivezl
SUVENÝR

Pohled, vzpomínku, pocit

Z francouzských cest
otrhl kousek rána
teplého a příjemného
právě vytaženého z pece noci

Jen doufám
že tam na jihu
jej nikdo nepostrádá

KŘÍŽOVATKY

Jsou dva
Muž a žena
Žena a muž
Pouze dva
A cest je tolik

Červenec přátelsky
cení zuby
Umět tak vyčarovat mám
V máji má týden
sedm nedělí

SCHODY

Schody jsou jako zip
Schod co schod
obnažují město
milosrdně kryjí slabosti
a hlasně uvádějí na věčnost
A když si na ně zasedne léto
nechají se opít psím vínem

CHUTĚ PAŘÍŽE

Ty
znavený na obrubníku
Máš v puse pralinku
nebo ti došla řeč
Oči mají ještě chuť
ale ty nohy!
Přejedly se schodů
a kuří oko naříká
- Bolí mě břicho! -

SLUNÉČKO PÍSKOTEČNÉ

Usnul
Nedivte se
Postavit hrad na kopci
a tunel
a vypravit vlak
co jezdí na chlup
a nemít čas
ochutnat bábovku
co sluníčko připálilo
To je, panečku
pořádná fuška

Spí
... a máma?
Pyšná
na svoje malé
upracované
slunéčko pískotečné

PRAVÝ ÚHEL

Dívám se do očí
jedenadvacátému století
Svět zapomněl na školní poučky
a roste si, roste
Zalévají ho, geniální nelogičnosti
Až člověk žasne
Kam se jen vytratil
Pravý úhel?

OČI

I domy mají oči
Těkají po reklamách
a hledají ... tu svou ... toho svého ...
Přejme jim to
Jen ať si něco užijí
Než je stáří obdaruje
šedým zákalem
a slepeckou holí

SÍTĚ

Pavouk nezahálel
celý den spřádá nitky
Chtěl chytit něco k snědku
ke snídani
Unaven prací zaspal
a ráno
Dílo zůstalo
Každý den v něm uvíznou
pohledy turistů
Pavoukovi nejvíc chutnají
Čočky fotoaparátů

SEINA

Uvázala si šátek na babku
aby ji večer pustili do biáku
na nepřístupák
aby nepřišli na mléčnou trojku
aby mohla korzovat městem
aby se nechala dobývat oběma
nápadníky
Pravým a levým břehem

EIFFELOVKA

Navštívit Paříž
a nevidět Eiffelovku?
Strávit noc s dívkou
a ani ji neochutnat?
Vyjde to stejně

ŽEBŘÍK DO NEBE

Chtěl jsem si půjčit žebřík
od Eiffelovky
Ale je lakomá, namyšlená
Nebo se jen stydí?
... že nesahá do nebe

SEN

Sen byl plastický
Stačilo natáhnout ruku
Eiffelovka nadosah
Mraky nad městem
hrozily metalovým sólem
Město si půjčilo od deště slzy
Zahřmělo
... a já ...
zapomněl deštník

VEČERNÍ

Ten večer jsem měl pocit
že Eiffelovka roste do země
Shrbená jako stařena nad hrobem
Snad ji loupalo v kříži
nebo bolela oteklá kolena

Až při odjezdu
jsem přišel věci na kloub
Milenec - slunce
sliboval lásku na věčnost
A teď ji nechal napospas
.... tmě

SLUNCE PÁLILO

Slunce páliło
Měl jsem strach, že se utrhne
a spadne na tu krásu kolem
Naštěstí bylo přišito režnou nití
Jinak by princeznám na Loře
vybledla garderoba

PRINCEZNA

Ještě tě mám plnou krosnu
princezničko na Loře
Tolik jsi o mne stála
A já ... rozpačitě
přešlapoval z nohy na nohu
Slova vázla v krku
A vyznání lásky
... jsem si nechal od cesty

MUŽ VYCHÁZEJÍCÍ ZE ZDI

Vy, no vy, pane!
No tak
Nenechte se pobízet
Nad hlavou vám krouží
marné výzvy
jako vlaštovky na podzim
A vy?
Na co čekáte?
... až vám stín
vleze do zeli ?!

KDYŽ MUŽ SE ŽENOU SVAČÍ

Když muž se ženou svačí ...
Slunečník napíná uši
Kafe stydne jako psí čumák
Ale ti dva
Vědí o sobě v horku
Nebojí se deště
Potřebují se po přehánce

A slunečník
jako kamikadze
se dál vrhá vstříc
hřejivým paprskům

LAMPY

V zákrytu
Jako vojáci
Nasadily bajonety světél
Na zteč

A město má chuť
aspoň na jednu láhev
sladké tmy
... až do dna

OPUŠTĚNÁ

Bujará, rozjásaná, roztržitá
Smutná
Zádumčivá
Opuštěná
Tolik rolí zvládne Paříž?
A občas si sedne v koutě jeviště
Je jí jenom kousek
sotva do skořápky ořechu
Nejraději by spustila oponu

NEZNÁMÝ ZNÁMÝ

Neznámý známý
Chodil tu denně
Oženil se s ulicí
Proudy aut závodily
v jeho žilách
A když šel večer spát
Jako náměsíčný
Vystrčil hlavu
a rukou se snad chtěl
podrbat na čele ...
jenže se píchl o trn
Spící Růžen

BANÁLNÍ

Chtěl jsem věnovat
Paříži básně
.... Jsi krásná ...
.... Nejhezčí po setmění
s korálky světel kolem krku ...

Jenže
Všechno už tu bylo
Banální
Banality
Stejně si kvete sama
... bez zalévání
mými verši

JAKOU BARVU MÁ PAŘÍŽ

Paříž je bílá
jako střechy domů
jako nevěsta o svatbě
Ofinu komínů rozhozenou do stran
Ani jaro nemá dost zelené
aby jí odbarvilo vlasy
Jen hřebínek noci
dokáže divy ...
Když se Paříž vyspí dorůžova

MOZAIKA DLAŽBY

Přesýpací hodiny turistů
Plují zprava doleva
zleva doprava
Tisíce očí na punčochách
Tisíce spárovaných nohavic
A dlažba?
Dlažba pořád nic !